

ЗНАЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

У статті розглядаються питання застосування сучасних інноваційних технологій у здійсненні інклюзивної освіти. Загальновідомо, що сучасна система спеціальної освіти зазнає змін. Ці зміни орієнтують на роботу з дітьми з особливими освітніми потребами в різних напрямках. У роботі доведено, що важливим етапом на шляху формування інклюзивного підходу в освіті є модель освітньої та соціальної інтеграції учнів з особливими освітніми потребами в систему освіти. У статті наголошується, що використання цифрових освітніх ресурсів у роботі з дітьми-інвалідами та особами з обмеженими можливостями здоров'я є необхідною умовою роботи на заняттях і в дистанційному режимі.

Ключові слова: інноваційні технології, спеціальна освіта, інклюзивна освіта, діти з обмеженими можливостями здоров'я, інваліди, дистанційне навчання.

Реформування всіх соціальних інституцій в Україні «обумовлені швидким темпом науково-технічного прогресу, соціально-економічними та політичними змінами, що знаходять своє відображення в реформуванні діяльності всіх соціальних інститутів і в першу чергу системи освіти» [12, с. 26]. Сьогодні освіта розвивається на нових методологічних засадах, які в науці визначено як нова гуманістична парадигма. За одним із сучасних визначень, освіта є спеціальною сферою соціального життя, що створює зовнішні і внутрішні умови для розвитку особистості. Тому більшою мірою в просторі освіти необхідно для кожної людини створити такі умови, щоб вона стала цілісним, повноцінним суб'єктом свого життя, своєї діяльності, передусім щоб у неї сформувалися потреба, готовність і здатність до продуктивного діалогу з природою і соціумом. За словами Джона Дьюї, якщо ми будемо вчити сьогодні так, як вчили вчора, ми вкрадемо в дітей завтра.

Актуальність здійснення інклюзивної освіти у сфері розвитку сучасної освітньої системи не викликає сумнівів. Загальновідомо, що сучасна система спеціальної освіти зазнає змін. Ці зміни орієнтовані на роботу з дітьми з особливими освітніми потребами в різних напрямках [1; 14].

Інклюзивна освіта сьогодні з повним правом може вважатися одним із пріоритетів державної освітньої політики України. Перехід до неї зумовлений вже тим, що наша країна ратифікувала Конвенцію ООН у галузі прав дітей та прав інвалідів [1].

Упродовж останнього десятиліття вітчизняні науковці, зокрема В. Бондар, А. Колупаєва, Т. Євтухова, В. Ляшенко, І. Іванова, О. Столяренко, А. Шевчук, О. Савченко та інші, присвячують свої праці дослідженням проблеми залучення дітей з особливими потребами до навчання в загальноосвітніх навчальних закладах, їх реабілітації та соціалізації до суспільних норм. Значний вплив на розвиток системи спеціальних навчальних закладів, удосконалення їх структури, розроблення методик ранньої діагностики психічного розвитку дітей мали праці Л. Виготського, О. Венгер, О. Запорожця, О. Киричука, Г. Костюка, Б. Корсунської, С. Максименка, Н. Морозової, В. Синьова, П. Таланчука, В. Тарасун, М. Ярмаченка. У них обґрунтовано принципові положення щодо особливостей розвитку психічних процесів у дітей різного віку, ролі корекційного виховання в підготовці до шкільного навчання, механізмів формування їх соціально-комунікативної активності. У дослідженнях учених вивчалася історія становлення й розвитку окремих напрямків спеціальної освіти дітей шкільного віку з різними психофізичними порушеннями. Одночасно аналізувалася історія виникнення наукових поглядів на ті чи інші прояви аномального розвитку та засоби їх психолого-педагогічної корекції [2; 3; 10].

* © Гевко І. В.

Питання застосування сучасних інноваційних технологій у освітньому процесі розглядаються в наукових працях Н. Абашкіної, О. Адаменко, В. Базової, В. Безпалька О. Гохберга, Р. Гуріна, І. Дичківської. Вивченням педагогічної інноватики займалися О. Євдокимов, В. Калініна [4; 5; 9; 15].

Мета статті – визначити значення інноваційних технологій у здійсненні інклюзивної освіти.

Широке вживання терміна «діти з особливими потребами» зініціювала Саламанкська декларація, опублікована 1994 року. У документі подано його основне визначення – «особливі потреби». Воно стосується всіх дітей і молодих людей, чий потреби залежать від різної фізичної чи розумової недостатності або труднощів, пов'язаних із навчанням. Чимало дітей мають труднощі в навчанні, відтак – спеціальні освітні потреби на певних етапах свого навчання в школі.

Сучасні технології та методи в освіті розглядаються як засіб, за допомогою якого може бути реалізована нова освітня парадигма. Тенденції розвитку освітніх технологій безпосередньо пов'язані з гуманізацією освіти, що сприяє самоактуалізації та самореалізації особистості.

Відрядно, що сьогодні змінилося ставлення до інноваційних методів і до новаторства взагалі. З'явилася можливість реалізації будь-яких ефективних методів і форм навчання. Педагогічна технологія – головний чинник успіху в роботі педагога.

Початок ХХІ століття ознаменувався новим етапом у розвитку суспільства, пов'язаним з формуванням інформаційної культури. Інноваційні технології в освіті не тільки підвищують ефективність навчання і виховання особистості, вони спрямовані на підготовку висококваліфікованих фахівців, які отримують фундаментальні і прикладні знання.

Важливим етапом на шляху формування інклюзивного підходу в освіті є модель освітньої та соціальної інтеграції учнів з особливими освітніми потребами в систему освіти.

У педагогічній діяльності слід керуватися словами великого педагога В. Сухомлинського, який стверджував, що «в душі кожної дитини є невидимі струни. Якщо зачепити їх вмілою рукою, вони красиво зазвучать». Але як підібрати ці струни? Як знайти ці струни, щоб дитина відчула підтримку і повірила у себе? А, якщо дитина інвалід або особа з обмеженими можливостями здоров'я? [13].

Основне завдання в педагогічній діяльності – допомогти учням знайти себе в майбутньому, стати самостійними, впевненими в собі людьми, підготувати їх до життя у високотехнологічному конкурентному світі, до успішної соціалізації в суспільстві та активної адаптації на ринку праці.

Загальноприйнятим вважається, що інклюзивна освіта – це процес розвитку загальної освіти, що забезпечує доступність освіти для всіх загалом і дітям з особливими потребами зокрема. Термін «інклюзивна освіта» є більш сучасним, що відбиває новий погляд не тільки на систему освіти, а й на місце людини в суспільстві.

Таким чином, створення умов для повноцінного виховання й освіти інвалідів та осіб з обмеженими можливостями здоров'я, адекватних їх стану здоров'я, зокрема введення інклюзивної освіти виділено в один із пріоритетів соціальної політики в світі.

Включення дітей з особливими потребами в масові освітні установи передбачає спеціалізовану корекційну допомогу і психологічну підтримку, завданням яких є контроль розвитку дитини, успішності її навчання, надання допомоги у вирішенні проблем адаптації в середовищі здорових однолітків [11].

Упровадження інноваційних технологій у професійну підготовку майбутнього фахівця є необхідним елементом формування основ професіоналізму. Інноваційні технології в професійній освіті сприяють підвищенню якості навчання. Інновації в діяльності системи професійної освіти – це сукупність нових знань, підходів і технологій

для отримання результату у вигляді послуг освіти [7].

Інноваційні педагогічні технології в освіті відіграють істотну роль і припускають взаємопов'язану діяльність викладача з учнями та студентами.

Головною метою інноваційних технологій освіти є підготовка людини до життя в постійно мінливому світі. Сутність такого навчання полягає в орієнтації навчального процесу на потенційні можливості людини та їх реалізацію.

У професійній діяльності застосовуються найрізноманітніші педагогічні інновації. Однією з таких інновацій є інформаційно-комунікаційні технології. Упровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес засновано на дистанційних технологіях навчання. Використання цифрових освітніх ресурсів у роботі з дітьми-інвалідами та особами з обмеженими можливостями здоров'я є необхідною умовою роботи на заняттях і в дистанційному режимі.

Інформаційні технології розширюють можливості представлення навчальної інформації. Крім того використання інформаційно-комунікаційних технологій – це одна з умов ефективного управління пізнавальною учнів з особливими освітніми потребами [9].

Використання цифрових освітніх ресурсів у роботі викладача як форми організації навчальної діяльності дозволить індивідуалізувати й диференціювати роботу з учнями, розвивати навички самостійної роботи, задовольняючи освітні потреби та їх індивідуальний освітній маршрут.

Сучасна економічна ситуація в Україні висуває більш жорсткі вимоги до якості освіти, що надається освітніми установами. Подальший розвиток суспільства не можливий без удосконалення системи освіти, без її переходу на новий рівень.

Упровадження інноваційних технологій у підготовку майбутнього фахівця є необхідним елементом формування основ професіоналізму.

Інноваційні технології в освіті сприяють підвищенню якості навчання. Інновації в діяльності системи інклюзивної освіти – це сукупність нових знань, підходів і технологій для отримання результату у вигляді послуг освіти.

Інноваційні педагогічні технології в освіті відіграють істотну роль і припускають взаємопов'язану діяльність викладача й учня. Головною метою інноваційних технологій освіти є підготовка людини до життя в постійно мінливому світі. Сутність такого навчання полягає в орієнтації навчального процесу на потенційні можливості людини та їх реалізацію. Освіта має розвивати механізми інноваційної діяльності, знаходити творчі способи вирішення життєво важливих проблем, сприяти перетворенню творчості в норму й форму існування людини.

Слід зауважити, що найбільш затребуваними й ефективними на сьогодні є такі технології:

1) інтерактивні, що дозволяють:

– налагодити контакт дітей з однолітками в групі і з дорослими;

– включатися в навчальний процес;

– створити в групі різні навчальні ситуації (при цьому враховуються індивідуальні особливості кожної дитини), для вирішення яких можна використовувати різні варіанти.

Крім того ці технології дозволяють педагогам самостійно створювати для дитини навчальний матеріал з урахуванням її особливостей і потреб, а також максимально швидко і гнучко вносити необхідні зміни;

2) дистанційні технології. Сучасні комп'ютерні технології повністю змінюють поняття дистанційної освіти. Адже тепер, незважаючи на те, що студент перебуває поза аудиторією, він може отримувати знання й активно брати участь у навчальному процесі. Також украй важливим завданням є постійний і ефективний супровід та підтримка фахівців і педагогів, адже саме від них залежить успішне навчання дітей. Використання цифрових освітніх ресурсів у роботі з дітьми-інвалідами та особами з обмеженими

можливостями здоров'я є необхідною умовою роботи на заняттях і в дистанційному режимі.

Підсумовуючи вищезазначене, треба відзначити, що навчання і корекція розвитку дітей з обмеженими можливостями здоров'я, зокрема навчання у звичайному класі освітнього закладу загального типу, мають здійснюватися за освітніми програмами, розробленими на базі основних загальноосвітніх програм з урахуванням психофізичних особливостей і можливостей таких учнів із використанням інноваційних технологій, що полегшить процес сприйняття інформації дітьми цієї категорії. Розвиток сучасних інформаційних технологій, науково-технічний прогрес і глобальні зміни видів професійної діяльності різко розширили можливості соціальної інтеграції різних категорій дітей з відхиленнями в розвитку, поведінці, обмеженими можливостями здоров'я та особливими освітніми потребами. Люди, раніше приречені бути на утриманні держави, стають повноцінними членами суспільства. Кардинальне вирішення проблем забезпечення нормального розвитку й освіти цієї категорії дітей вимагає суттєвих змін державної політики щодо системи спеціальної освіти.

Перспективи подальших розвідок вбачаємо в аналізі нормативно-правового поля України щодо забезпечення прав людей з особливими потребами на реалізацію права отримати освіту.

Література:

1. Адаптована конвенція ООН щодо осіб з особливими потребами. Нью-Йорк, 13 грудня 2006 р. URL: www.osmhi.org/index.php?page=200&news=401&pages.
2. Данілавичюте Е. А. Стратегії викладання в інклюзивному навчальному закладі: навч. посіб. Київ: Видавничка група «А.С.К.», 2012. 287 с.
3. Декларація про права інвалідів. URL: www.zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_117.
4. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посіб. Київ: Академвидав, 2004. 352 с.
5. Гурін Р. С. Підготовка майбутнього вчителя гуманітарного профілю до застосування нових інформаційних технологій у навчальному процесі загальноосвітньої школи: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Південноукраїнський держ. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського. Одеса, 2004. 21 с.
6. Елен Р., Даніелс К., Стаффорд К. Залучення дітей з особливими потребами до загальноосвітніх класів: навч. посіб. Львів: Товариство «Надія», 2000. 256 с.
7. Ервін Е., Кутельмас Д. Підготовка вчителів і вихователів до роботи в інклюзивних класах та групах: навч. посіб. Київ: Всеукраїнський фонд «Крок за кроком», 2000. 203 с.
8. Євдокимов О. В. Нові педагогічні технології організації навчання студентів: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / Харківський держ. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. Харків, 1997. 181 с.
9. Калінін В. О. Інноваційні технології формування професійної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови у діалозі культур: навч.-метод. посіб. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2010. 139 с.
10. Карпенчук С. Г. Педагогічна технологія: антропологічний підхід. *Рідна школа*. 2001. № 8. С. 20-21.
11. Корсак К. В. Нові технології – новий образ світу – нові філософсько-гуманістичні основи педагогіки. *Вища освіта України*. 2006. № 3. С. 10-15.
12. Кузьменко Ю. В. Культура навчальної діяльності – важлива складова культури особистості. *Педагогічний альманах*. Херсон, 2007. Вип. 2. С. 25-30.
13. Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні: Закон України від 21.03.91. № 876-ХІІ (876-12). *Відомості Верховної Ради*. 1991. № 2. С. 252-258.
14. Про охорону дитинства: Закон України від 07.03.2001. № 3109-ІІІ. *Відомості Верховної Ради*. 2001. № 30. С. 142-150.
15. Про реабілітацію інвалідів в Україні: Закон України від 20.12.2005. № 3235-ІV (3235-15). *Відомості Верховної Ради*. 2006. № 2-3. С. 36-42.

Гевко І. В.

**ЗНАЧЕНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ
ПРИ ОСУЩЕСТВЛЕНИИ ИНКЛЮЗИВНОГО ОБРАЗОВАНИЯ**

В статье рассматриваются вопросы применения современных инновационных технологий при осуществлении инклюзивного образования. Общеизвестно, что современная система специального образования претерпевает изменения. Эти изменения ориентированы на работу с детьми с особыми образовательными потребностями в различных направлениях. В работе доказано, что важным этапом на пути формирования инклюзивного подхода в образовании является модель образовательной и социальной интеграции учащихся с особыми образовательными потребностями в систему образования. В статье акцентируется, что использования цифровых образовательных ресурсов в работе с детьми-инвалидами и лицами с ограниченными возможностями здоровья является необходимым условием работы на занятиях и в дистанционном режиме.

Ключевые слова: инновационные технологии, специальное образование, инклюзивное образование, дети с ограниченными возможностями здоровья, инвалиды, дистанционное обучение.

Hevko I. V.

**THE IMPORTANCE OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES
IN THE IMPLEMENTATION OF INCLUSIVE EDUCATION**

The article deals with the use of modern innovative technologies in the implementation of inclusive education. Admittedly, that the modern system of special education is undergoing change. These changes are geared towards working with children with special educational needs in different directions. Currently, education develops on the basis of new methodological principles, which in science is defined as a new humanistic paradigm. Inclusive education today with full rights can be considered one of the priorities of the state educational policy of Ukraine. The transition to it is due to the fact that our country has ratified the United Nations Convention on the Rights of the Child and the rights of persons with disabilities. It has been proved that an important step towards the formation of an inclusive approach in education is the model of educational more over, social integration of students with special educational needs in the education system. Modern technologies and methods in education are considered as a means by which a new educational paradigm can be implemented.

An important step towards the formation of an inclusive approach in education is the model of educational and social integration of students with special educational needs in the education system. Innovative technologies in education contribute to the quality of education. Innovation in the activities of the inclusive education system is a collection of new knowledge, approaches and technologies for obtaining a result in the form of education services.

The article states ,that the use of digital educational resources in working with disabled children first more, people with disabilities is a prerequisite for work in classes and in remote mode.

Key words: innovative technologies, special education, inclusive education, children with disabilities, disabled people, distance learning.

УДК 378.011.3 – 51: 373. 2]:316.42(043.30)

Лесіна Т. М.*

**ДЕЯКІ МЕТОДОЛОГІЧНІ ОРІЄНТИРИ ДОСЛІДЖЕННЯ
ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ
ДО РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНИХ УМІНЬ І НАВИЧОК ДОШКІЛЬНИКІВ**

У статті розглянуто деякі параметри системного підходу – методологічного підґрунтя розроблення педагогічної стратегії підготовки майбутнього вихователя на етапі професійної підготовки у вищій школі до розвитку соціальних умінь і навичок у старших дошкільників. Сфокусовано увагу на взаємозв'язку, взаємозалежності та взаємозумовленості домінант

*© Лесіна Т. М.